

TÜRKİYE - RUSYA STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

"Sivil Diplomasi Kapasite İnşası:
Sektörel ve Finansal Derinleşme"

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

TÜRKİYE - RUSYA STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

“Sivil Diplomasi Kapasite İnşası: Sektörel ve Finansal Derinleşme”

(Türkiye - Rusya)

Türkiye; 80 milyonluk nüfusu, gelişerek büyüyen ekonomisi ve Afro-Avrasya ana kıtası ortasındaki jeostratejik konumu ile öne çıkmaktadır. Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile arasındaki tarihî, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası alanda yükselen aktivitesi, NATO, AGIT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile küresel platformda önemi gittikçe artan bir aktör hâline gelmiştir.

Rusya Federasyonu ise geniş yüzölçümü, 144 milyonluk nüfusu, sanayileşme ve teknolojiye elde ettiği ilerleme, büyüyen ve gelişen ekonomisi, doğal kaynakları, tarihi birikimi, Birleşmiş Milletlerdeki veto gücü, BDT ve Şanghay İşbirliği Örgütü içerisindeki yeri, uluslararası alandaki saygın konumu ile tüm dünyanın dikkatini her daim üzerine çeken bir güç görünümündedir.

Tarih, kültür ve ortak coğrafyadan kaynaklanan Avrupa ve Asya özelliklerini paylaşan Türkiye ve Rusya'nın ilişkileri köklü bir geçmişe dayanmaktadır. Türkiye SSCB'yi 1920 tarihinde tanıırken, Sovyetler Birliği Kurtuluş Savaşı sırasında Ankara Hükümeti'ni tanıyan ilk büyük güç olmuştur. Soğuk savaş döneminin ideolojik kamplaşmalarına rağmen Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkiler belirli bir düzeyin altına inmemiştir. İki ülke arasında diplomatik ilişkiler Soğuk Savaş'ın ardından Rusya'nın dışa açılma politikasını başlatması ile birlikte, Türkiye-Rusya arasında üst düzey ziyaretler de ivme kazanmıştır.

Rusya Federasyonu'nun çoğulcu demokrasiye ve pazar ekonomisine yönelmesi ile Türk - Rus ilişkileri farklı bir zemine oturmuş ve değişik işbirliği imkan ve perspektifleri ortaya çıkmıştır. Her iki ülke, ilişkilerin geliştirilmesi yönünde ortaya çıkan imkanları değerlendirerek, karşılıklı güven ve iyi komşuluk zeminini güçlendirmeye, işbirliği alanlarını çeşitlendirerek derinleştirmeye yönelik adımlar atmışlardır. Bu adımlar geçen zaman zarfında sonuçlarını vermiştir. Bu dönemde iki ülke arasındaki işbirliğinin Avrasya coğrafyasına taşınarak ilişkilere çok boyutlu bir nitelik kazandırılması hususunda oluşan mutabakat çerçevesinde Kasım 2001'de 'İkili İşbirliğinden Çok Boyutlu Ortaklığa' başlığını taşıyan "Avrasya'da İşbirliği Eylem Planı" imzalanmıştır.

Planda Avrasya'daki diyalog ve işbirliğinin bu bölgedeki ihtilaflara barışçı, adil ve kalıcı siyasi çözümler getirilmesine olumlu katkıda bulunacağı inancı paylaşılmış ve Türkiye ve Rusya'nın ikili ve çok-taraflı ekonomik ilişkilerini artırmak hususundaki istekleri dile getirilmiştir.

Türkiye ile Rusya arasındaki ekonomik ilişkilerin temel çerçevesini, Türkiye ile SSCB arasında 8 Ekim 1937 tarihinde imzalanan Ticaret ve Seyrüsefain Anlaşması belirlemiştir. SSCB'nin dağılmasını takiben, RF ile bu alandaki yasal zemini ise 25 Şubat 1991 tarihinde imzalanan Ticari ve Ekonomik İşbirliğine Dair Anlaşma oluşturmuştur. Ekonomik ilişkiler sürekli gelişme eğiliminde olmuş ve 2008'de 38 milyar dolar olan iki ülke ticaret hacmi küresel ekonomik kriz ve iki ülke arasındaki bazı sorunlar nedeniyle 2015 yılında 24 milyar dolara gerilemiştir.

Türkiye'nin RF'ye ihraç ettiği başlıca ürünler, gıda ürünleri, tekstil ürünleri, kimyasallar ve otomotiv sanayi ürünleri; RF'den ithal ettiği başlıca ürünler ise, petrol ve ürünleri, doğalgaz, demir-çelik, kömür ve demir dışı metallerdir.

Türkiye - Rusya ilişkilerindeki en önemli sorun dış ticaretteki makasın Rusya lehine gittikçe açılmasıdır. Bu durum ilişkilerin sürdürülebilirliği açısından uzun vadede bir takım ekonomik ve siyasi sorunlar doğurabilecektir. Dış ticaretteki makasın giderek Rusya lehine açılmasında Türkiye'nin enerji ihtiyacının giderek artması ve yüksek enerji fiyatları kadar Rus ve Türk tarafından da kaynaklanan bazı nedenler mevcuttur. Rusya'nın dış ticarete getirdiği kendine özgü sınırlandırmalar sorunu derinleştirmektedir.

Türkiye ve Rusya Doğu Avrupa, Orta Asya ve Ortadoğu da jeopolitik ve güvenlik alanlarında ortak çıkarlara sahiptirler. Enerji güvenliği ve gittikçe artan terörist faaliyetler göz önüne alındığında, bu bölgelerde barış ve güvenliğin sağlanması her iki ülkenin çıkarı için gereklidir. Türkiye ve Rusya'nın son dönemde yakaladıkları büyüme hızları her iki ülkeyi ekonomik anlamda da birbirlerini daha fazla dikkate almaya zorlamaktadır. Rusya için Türkiye Balkanlar, Ortadoğu ve Orta Asya'da iyi bir ekonomik ortaktır.

Türkiye Rusya'yı siyasi, ekonomik ve güvenlik ile ilgili alanlarda karşılıklı ilişkilerin güçlendirilmesi gereken bir partner olarak görmektedir. Türkiye Asya ülkeleri ile ilişkilerini geliştirme konusunda da Rusya'nın işbirliğine özel bir önem atfetmektedir. Bu bağlamda Türkiye BDT, CICA ve ŞİÖ gibi örgütlere büyük bir önem vermekte, bu örgütlere üye olarak uluslararası ticaretten güvenlik işbirliğine kadar pek çok alanda ilişkilerini daha iyi bir noktaya taşıyabileceğini düşünmektedir.

Türkiye Kıbrıs başta olmak üzere diğer uluslararası sorunlarda BM Güvenlik Konseyi daimi üyesi olan Rusya'nın desteğini almaya çalışmıştır. İzleyen dönemde Türkiye'nin uluslararası platformlarda artan etkisine paralel olarak BM, CICA, BDT ve ŞİÖ, gibi örgütler bünyesinde iki ülke arasında siyasi, ekonomik, kültürel ve güvenlikle ilgili alanlarda işbirliği imkanı zemini daha da güçlendirilebilecektir. Her iki ülke kritik öneme sahip uzun vadeli çıkarların sürdürülebilirliği açısından etkili bir stratejik işbirliği geliştirebilir. Bu noktada olaylara daha geniş bir jeopolitik bakış açısı ile bakma ihtiyacı vardır.

İki ülkenin geldiği nokta "stratejik işbirliği" olarak tanımlanmaktadır. Yine iki ülkenin, bölgesel meselelere çözüm bulunması hususunda işbirliği içinde çalışmalarına duyulan ihtiyaç da derinden hissedilmektedir. Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistematiği içerisinde Türkiye - Rusya ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmesi gerekir. Tarih; iki ülkeye karşılıklı bağımlılığı derinleştirecek stratejik fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda sektör temsilcilerini stratejik boyutu da kapsayan bir yaklaşımla bir araya getirecek olan **Türkiye - Rusya Stratejik Diyalog Programı** önemli bir işlev görecektir.

Ana Tema

Sivil Diplomasi Kapasite İnşası: Sektörel ve Finansal Derinleşme

Alt Temalar

Türkiye - Rusya Ekonomik İlişkileri: Fırsatlar ve Engeller

ASEAN Bölgesi ve Türkiye - Rusya

Enerji Güvenliği, Enerji Arz Politikaları ve Fırsatlar

Teknoloji Paylaşımı

Türkiye - Rusya Güvenlik İşbirliği

Orta Doğu - Afrika Ülkeleri ve Türkiye - Rusya

Orta Asya Ülkeleri ve Türkiye - Rusya

Akademik ve Kültürel İşbirliği

Öncelikli Sektörler

Kamu Diplomasisi Eğitim ve Dil

Kültür ve Turizm

İnşaat, Müteahhitlik ve Altyapı

Sağlık ve Sağlık Turizmi

Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar

Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme

Bankacılık ve Finans (Stratejik Yatırım Fonu)

Ekonomi ve Ticaret

Medya ve İletişim

Bilim ve Teknoloji

Marka Şehirler ve Çevre

Savunma ve Uzay Sanayii

Programın İcra Alanı

Türkiye ve Rusya

ETKİNLİKLER / ÇALIŞMA PLANI (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Ekonomik Derinleşme

Basın Toplantıları

Türkiye - Rusya Akil Kişiler Kurulu Toplantıları / Çalışmaları

Program bünyesinde; iki tarafı temsilen bölge ve yerel aktörlerden oluşan ekonomi duayenlerinin ağırlıkta olduğu bir “Türkiye - Rusya Akil Kişiler Kurulu” oluşturulması ve yılda en az bir defa iki taraflı toplantı yapması ve Program çalışmaları temelinde iki ülke/bölge ilişkileri için yerel merkezli olarak etkileşim ve öneriler üretmesi.

Türkiye - Rusya Yeni Ekosistem Araştırma Projesi

Yuvarlak Masa Toplantıları / Çalıştayları

Çok Taraflı Çalıştaylar / Çalışmalar

Kongre(ler)

Sektör Çalıştayları / Etkinlikleri

Uygulamalı İnteraktif Eğitimler

Stratejik Raporlar

Sektör çalışmalarının iki ülke karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Karar Alıcılara Brifing Toplantıları

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

TV Programları

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar